

1928

G O S P O D A R

Št. 4.

Pod kakimi pogoji bo mogoče izvažati živino v Nemčijo?

Odkar so se razširili glasovi, da bo Avstrija z zvišano carino preprečila izvoz živine vseh vrst iz Jugoslavije v Avstrijo, moramo gledati na to, da dobimo kje drugod odjemalce za našo živino.

Ker se je sklenila pogodba z Nemčijo, bo mogoče nekaj živine prodati v nemško republiko. Žal pa so pogoji, po katerih bi se mogla pošiljati živina v to državo, zelo tesni. V naslednjem navajam važnejše določbe, ki se tičejo izvoza naše živine v Nemčijo.

1. V trgovinski pogodbi med našo in nemško državo ni Nemčija prevzela nobene obveze v pogledu postopka pri uvozu živine. Radi tega je Nemčija popolnoma svobodna in lahko brez kontrole uredi predpise pri uvozu živine iz naše države. Nemška vlada niti ni hotela, da napravi z našo državo veterinarsko konvencijo — pogodbo — po kateri bi se uredilo z zakonom, kako je postopanje pri prevozu in prevzemu živine v Nemčiji. Morda je temu krivo dejstvo, ker je naša država razkričana, da se pri nas premalo pazi na zdravstvene predpise. Oni, ki torej hočejo sedaj, ko imamo pogodbo z Nemčijo, živino pošiljati tje, morajo biti zelo previdni.

2. Za svinje iz naše države je nemška vlada izdala popolno prepoved oziroma splošno zabrano. To se pravi, kdor hoče svinje pošiljati v Nemčijo, si mora pri nemški vladi izposlovati posebno dovoljenje.

Za ostalo živino — govedo, konje itd. — obstoji v Nemčiji samo veterinarska prepoved. O tem lahko dajo natančnejša pojasnila naši državni veterinarji. Dovoljenja oziroma prepovedi uvoza izdajajo v Nemčiji posamezne zvezne države — Saška, Bavarska, Prusta itd. — a ne država in imajo te dežele pri tem popolnoma proste roke. Vlade posameznih držav lahko brez dovoljenja in vednosti berlinske vlade dovolijo posameznim uvoznikom uvoz živine, ali pa ga prepovedo.

Nemški uvozniki imajo veliko prednost. Ti dobijo za vseh vrst živino dovoljenje uvoza v ozemlje nemške republike. Težje pa dobijo tudi Nemci sami tako dovoljenje za svinje nego za druge vrste živine. Iz tega sledi, da so v Nemčiji zelo previdni in se bojijo, da bi zanesli kako kužno bolezen z Balkana v Nemčijo. V zadnjem času se opaža, da Bavarska zelo gre na roko pri uvozu živine iz naših krajev. Tudi za uvoz svinj tu ne gre tako težko kakor v drugih nemških zveznih državah. Morda bi bilo dobro, da kaka gospodarska organizacija naših kmetovalcev skuša dobiti zvez z Bavarci, da si zagotovimo njen trg.

Opozoriti moramo na sledeče: Veterinarski izkazi iz naše države — spričevala naših zdravnikov — se v Nemčiji ne upoštevajo. Živina se pri vstopu v nemško ozemlje strogo pregleda po nemških živinozdravnikih. Radi tega zavisi dovoljenje za prevoz v Nemčijo samo od dobre volje tamošnjih živino-

zdravnikov in v glavnem seveda od zdravja živine.

3. Prevoz preko avstrijskega ozemlja v Nemčijo dovoli Avstrija samo v tem slučaju, če imajo prevozniki uvozno dovoljenje nemških oblasti. Ako tega dovoljenja ni pri drugih prevoznih listinah, avstrijske oblasti že na meji pri Jesnicah, Spielfeldu in Pliberku zavrnejo prevoz živine.

Ker se bo sedaj, ko je stopila v veljavo trgovinska pogodba z Nemčijo, gotovo nudila tu in tam prilika, da se bo dalo vsaj nekaj živine prodati v Nemčijo, kjer so zelo vabljive cene za vse vrste živine, svetujem našim ljudem, da so pri sklepanju pogodb z Nemčijo skrajno previdni. Ker Nemčija nima prav nobene obveze, je vse odvisno od dobre volje nemških oblasti. Naša vlada nima pri tem nobenega vpliva in nima pomena, obratiti se v tem oziru nanjo. Dobro bi pa bilo, da bi se naše gospodarske organizacije, pa tudi podjetni posamezniki, obrnili za informacije naravnost do sorodnih organizacij in velikih solidnih mesarskih podjetij na Bavarskem in drugih mestih Nemčije. Ali še enkrat svetujem strogo previdnost in preudarnost.

Uspeh gnojenja z umetnimi gnojili.

Če hočemo natančno ugotoviti pravi učinek umetnih gnojil, moramo z njimi delati pravilne gnojilne poskuse. O tem se je že ponovno pisalo v strokovnih in drugih časopisih v Sloveniji; izvedlo pa se je tudi že nebroj takih poskusov. Umestno pa je, da se z uspehi poskusnega gnojenja seznanijo tudi širša kmetijska javnost, ki jih naj izrabijo v praktičnem gospodarstvu. Med drugimi izvaja te poskuse tudi Delegacija proizvajalcev čiljskega solitra, ki vrši strokovno propagando za razširjenje umetnih gnojil. Tako je tudi v tekočem letu izvršila večje število poskusov gnojenja s čiljskim solitrom in v zvezi z njim s superfosfatom in kalijevo soljo.

Ti gnojilni poskusi so bili izvedeni vsi po enem načinu z namenom, da se ugotovi, koliko več pridelka nam da gnojenje s samim čiljskim solitrom, koliko pa v zvezi s superfosfatom in kalijevo soljo. Kakor že znano, vpliva namreč načelno dušik (v čiljskem solitru) predvsem na razvoj steblovja in listov, to je na raščo rastlin, fosforova kislina (v superfosfatu) na razvoj in klenost zrnja, kali (v kalijevi soli) pa na belost gomolja in korenstva.

Seveda potrebujejo od posameznih rastlin nekatere več, druge manj umetnih gnojil, da nam dajo zadovoljiv pridelek. Tako se n. pr. zadovoljijo žita na posejano površino od enega hektarja s 300 kg superfosfata ter s 150 kg čiljskega solitra in kalijeve soli. Koruza pa potrebuje že več njej prikladnih gnojil, zato ji damo po 250 kg čiljskega solitra in kalijeve soli, zadostuje ji pa 300 kg superfosfata. Krompir in pesa rabita samo dušik in kali, potrebujeta zato pa 250 kg čiljskega solitra in ravno toliko kali-

jeve soli. Pripominjamo, da so to najmanjše količine, ki jih rastline nujno rabijo, če naj pokažejo očividni uspeh. V pokrajinah, kjer je uporaba umetnih gnojil bolj razširjena, trosijo dvojne in celo trojne množine teh gnojil in to s prav dobrim gmočnim uspehom.

Vseh takih poskusov je bilo v tekočem letu 34, in sicer pri pšenici, ječmenu, ovsu, koruzi, krompirju in krmski pesi. Izmed teh je bilo 21 poskusov pri žitu in koruzi in sicer vsak poskus na štirih parcelah, 13 poskusov pri krompirju in pesi, vsak na treh parcelah, ker je gnojenje s superfosfatom tukaj odpadlo. Vsaka parcela je bila po 100 četvornih metrov. Prva parcela je zaradi kontrole ostala negojena, druga je dobila 3 kg superfosfata in 1½ kg (koruza 2½ kg) čiljskega solitra, označena je s PN, tretja 1½ kg kalijeve soli (koruza, krompir, pesa po 2½ kg) KN, četrta samo s 1½ (ozir. 2½) kg čiljskega solitra N.

Pridelek se je stehtal iz vsake parcele posebej in ugotovil pri žitih in koruzi za zrnje in slamo, pri krompirju za gomolje in pri pesi za koren. Če preračunamo dobljene številke na hektar (to je 1¼ orala) smo vsled gnojenja pridelali več na gnojenih parcelah v kg:

Rastlina	P N	K N		N	
		zrno	slama	zrno	slama
pšenica	zrno	480	480	260	480
	slama	400	400	260	310
ječmen	zrno	320	400	260	310
	slama	380	840	270	840
oves	zrno	1500	1160	980	1260
	slama	1240	1360	1	1
koruza	zrno	4300	8300	2900	5500
	slama	1	1	1	1
krompir	zrno	1	1	1	1
	slama	1	1	1	1
pesa	zrno	1	1	1	1
	slama	1	1	1	1

Ti poskusi dokazujejo, da je vsem rastlinam najbolj potreben dušik, ker se po njem bujnejše razvijajo in seveda nastavijo tudi krepkejši cvet in plod. Krepko razviti listi so za rastline isto, kar so močna zdrava pljuča za človeka. Za žita je potrebna tudi fosforova kislina, ki da kleno zrno.

Koruza, krompir in pesa razvijajo močno korenje, za kar rabijo mnogo kalija. Zato opazimo tudi tako lepe uspehe pri gnojenju teh rastlin s kalijevo soljo. Obenem s tem hranilom rabijo pa tudi mnogo dušika, ki pomaga z bujno raščo nadzemskih delov za prehrano rastlin skozi liste.

Taki gnojilni poskusi so zelo poučni in zato bi jih moral vsak kmetovalec iz last-

nega nagiba pogosto izvesti na svojem zemljišču, ker mu bodo dali navodila, kako mora z uspehom in dobičkom gojiti svojim rastlinam z različni umetnimi gojili.

Še o precepljanju sadnega drevja.

Odvč bi bilo zopet iznova povdarjati kako važno sadjarstvo delo je precepljanje sadnega drevja. Kdor se kobiljak namizna za napredek v sadjarstvu in v sadni trgovini, mora vedeti, da je še vedno na tisoče in tisoče jablan in hrušek po naših sadovnjakih, ki so še v najboljših letih, zdrave in čvrste rasti, pa nimamo od njih nikakega viška, ker ali sploh ne rože, ali pa njih sad nimajo prave veljave v sadni trgovini. Vse tako drevje je treba čimprej precepliti. Vsako odlašanje pomeni napravljanje. Ko bi vsi sadjarji uvaževali ta vsakodnevno opozorilo, kdaj bi bilo že vse slabo drevje precepljeno in koliko novih trajnih in izdatnih virov dobičkov bi se bilo s tem odprlo!

Sedaj je zopet nastopil čas za polihitnjevanje, torej tudi za precepljanje sadnega drevja. Ta čas traja vsako pomlad približno tri mesece (februar, marec in april) — torej dovolj dolga, da pride na vrsto tudi to najpotrebnejše izmed potrebnih del v sadovnjaku.

Pri precepljanju se ravna po sledečih nagljajih:

1. Cepite za precepljanje narežimo nemudoma, ako jih še nismo, zadnji čas je za to (na kobiljasto sadje je še skoro prepozno). Shranimo jih, dokler jih ne rabimo, v vlažnem pesku v hladni kleti, ali pa v snižnem kraju na vrta. Zbirajmo samo take vrste, ki se v sadnem izboru na Slovensko in smo preprosti, da bodo uspevale v naših razmerah (podnebje, lega, zemlja).

2. Preden moramo drevo precepliti, ga moramo pomladiti, kakor je bilo nedavno opisano v Domoljubu. Tu je posebno važno, da pustimo spodnje veje najdaljše, proti vrhu pa vedno krajše. S tem dosežemo, da se nove veje, ki bodo naraščale iz cepcev, enakomerno razvijajo in da moramo vrgniti lep nov vrh. Vse veje, ki so ostale, popolnoma odstranimo, druge pa primerno skrajšamo. Takozvanih odvodnih vej ne puščamo, pač pa ne smemo pozabiti roditeljske lesa, s katerim so obrušene veje. Tu dodajmo, da se uravnava sok prvo leto po precepljanju, dokler se ne začne razvijati nove veje iz cepcev. Najbolj napuščno ravnati tisti, ki običajno drevo kar tje vendan prav na kratko in tako, da so vsi ostanki vej čvrsto dolgi. S takega drevesa ne bo nikdar nič prida. Pa tudi delo samo ni sebi še ni ta način jako otež, ker debele veje je težko dobro precepliti, cepiti se bolj neradi primejo in prevelike rane se težje zacelijo. Kaj in kje bomo lagali, moramo dobiti od tal. Drevje obžagavamo od spodaj proti vrhu, ne narobe. Mojeje v precepljanju se kaže naš v tem, kako mu drevo obžagati, da ohrani svojo naravno obliko.

3. Precepljamo na razne načine, kakor je puč čas in kakor dopušča debelost veje. Februarje in marca cepimo v razkol in Zebič; junke veje tudi s sedlanjem. Aprila

in celo maja cepimo pa za kaza. Seveda moramo imeti posebno za cepljenje za kazo cepilo, narezane se pozimi in dobro shranjene. Tja v polje se dudo shraniti v ledenjemo. Za precepljanje vzmimo le najmočnejše in najboljše cepile. Na tanko vejo drememo samo po en cepil, na debelejšo po dva in še ved, pa samo naredi tega, da se rana laže zaceli. Cepiti namemo v vrhu najvišje veje in se pomikamo navzdol.

4. Rane je treba nemudoma namazati s cepilno smolo. Dandanes menda ne bomo marali ran z olivico in jih povijali v mah. To je silno namodno delo, čas je pa zlato. Kdor sam ne zna precepljati, naj pošle dobrega cepilca in hajd na delo, dokler je čas!

Odgovor na članek: Še novodobnost in naša kmetija.

Ko sem prečital članek tov. Benka, so mi prihajale na misel besede, ki nam jih je govoril g. ravnatelj ob slovesu iz kmet. šole: »Ubeci! Prišel je čas naše ločitve, zato se par naukov, preden se boste razkrepili po svetu. Mnogo naših učencev je že odhajajo z našega navoda, kateri so zdaj po večini ugledni gospodarji na svojih posestvih. Tudi vi boste zdaj šli na svoje domove nekako prerajeni in bogati v poznavanju našega kmetijstva. Vsega se sicer niste napomenili, vendar pa vam bo ostalo veliko naših naukov v spominu, kateri vam bodo kačipot v življenju. Upam, da mi trud ni bil nastoj in da bo obilo poplačun na polju našega kmetijstva. Posebno pa vam podlagam na srce te-le besede: Pazite, da ne boste na kakršenkoli način jemali ugleda našemu navodu, ampak da mu boste delali čast. Naša šola, odkar obstoji, učiva spoštev ugled in to počem naših bivših učencev. Ako ste mogoče v naši šoli kaj slabega opazili glede pouka ali v kakršnenkoli oziru, vas prosim, ne ravnajte tega v svet, da ne bo šola trpela na ugledu. Ni smo se kolikor mogoče trudili, da se vam ni podila krivica v nobenem oziru, kakor tudi, da smo vam kolikor mogoče vnamljivo ravnali.

Tovariš Benko pa se tega nikakor ne diti, ko ravnaja javno budalost nekakega učenca, ki je je haje izrekel pri izpitu. Prepročim sem, da dočimni učenec v resnici ni bil tako neveden, kakor se je neumno izkazil; prav lahko je pa mogoče, da je v anglič in razburjenosti, ki jo občuti vsakdo v enakem položaju, tako nerodno odgovoril.

Sicer so pa naše kmetijske šole za naše razmere dobro urejene, če bi bile še boljše, bi seveda ne škodilo. Nauke pa, ki sem jih prejel na kmetijski šoli, popolnoma razumem in jih pri danih razmerah na posestvu prav s pridom uporabljam. Lahko pa rečem, če bi vsi naši posestniki doživeli kmet. šolo, ne bi bil daleč čas, ko bi v napredku dobiteli Danco, kolikor bi se puč v nam danih razmerah z ozirjem na takovost zemlje, podnebja in drugih okoljskih dobiteli dale. Le žal, da je pri nas kmetijskih šol premalo, če tudi

bi bile tako urejene, kot so. Brez dvoma bi pa bile še te prazne, kar jih imamo ako bi naši očetje in sinovi kaj večkrat čitali take članke, kakršnega je (skoro ne verjetno) napisal tovariš Benko.

Da pa je predvsem potrebna praksa se tudi jaz strinjam z njim in še pristavljam, da so naši sinovi, ko vstopijo v šolo praktično že precej dobro izveščani z domačega posestva. Precej prakse pa si pridobijo tudi v šoli, posebno v polje-delstvu, ker imajo priliko preiskusati in tudi z različnimi stroji opraviti. Šaj praktično se bodo vežbali še celo življenje in si bodo na podlagi naukov iz šole, ki so jim deloma ostali v spominu in kateri jim bodo še vedno na razpolago iz zapisnikov predavanj, pridobili veliko izkušenj, na podlagi katerih si bodo uravnavali svoje gospodarstvo.

Ker pa je tov. Benko mnenja, da ni taka škoda, če kmetijski sin ni dovršil kmet. šole, tega pa jaz nikakor ne odobravam. Koliko n. pr. se v vinorodnih krajih vsako leto vsled nevednega in nepravilnega kletarjenja pokvari vina, ki dostikrat ni za drugo uporabo kot da se zlije v jerek. Dalje: koliko je vredna pomoč pri živini, ki se je učencev prišlo na šoli, posebno pri težavnih porodih. Ze samo to je dokaz, če bi že drugega ne bilo, da trditelj tov. Benka ni utemeljena; saj druge dobre lastnosti, ki so potrebne za naprednega in dobrega gospodarja, si kmetijski sin kljub temu lahko ohrani in še poveča, če je dovršil kmet. šolo. Res, da tudi naše strokovne organizacije ljudi precej izobrazijo, nikakor pa ne morejo nadomestiti kmetijskih šol.

Da bom pa svojo trditelj še bolj utemeljil, hočem priložiti še to, kar nam je v šoli ob neki priliki obravnaval g. ravnatelj: Občutili smo se na vsa županstva v prošnjo, naj nam pošljejo poročila o živinju, delovanju, napredku in življenjskem pčlicu naših bivših učencev. Zadnje dni smo dougleden rügove viemkber-niatrdgovrilgov bili zelo zadovoljive odgovore: je zelo ugleden gospodar in inženir, je napreden gospodar, dobro se razume tudi pri pomoči živini, prav dobro se obrne pri težavnih porodih; je oskrtnik tega posestva; obratuje z malo mlekarino, ki mu prinaša prave lepe dohodke itd. itd.

Upam, da bodo ti resnični podatki lučili tov. Benkoto dokaz, da moramo našim sinovom kmetijske šole kar najbolj priporočati in da naše šole našim razmeram odgovarjajo in da se jim ni potreba hotiti še v tujino dalje učiti. — Anton Janša, bivši učencev kmetijske šole.

Denar.

g Vrednosti denarja 22. februarja 1928. Dinar je stalen in se plačuje v Curihu po 9.135 centimov. Na naših borzah v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu so se plačevale inozemske valute po teh-le cenah: 1 angleški funt 277.53 Din, 1 ameriški dolar 56.90 Din, 1 holandski goldinar 22.92 Din, 1 nemška marka 13.58 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 madjarska penga 9.95 Din, 1 avstrijski šiling 8.02 Din, 1 italijanska lira 3.02 Din, 1 francoski frank 2.24 Din, 1 češkoslovaška krona 1.69 Din, 1 grška drab-

ma 0.76 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 romunski lej 0.35 Din.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Kakor većinoma tudi drugod je bil promet na ljubljanski blagovni borzi v zadnji dobi bolj pičel. Kupčije z deželnimi pridelki so se sklepale le v toliko, kolikor se je sproti rabilo. Večjih sklepov ali celo na daljšo dobo ni bilo. Cene za blago postavljeno o vagonih na slovenske postaje ali v Ljubljani so bile za 100 kg te-le: Pšenica 78—79 kg težka, na slovenski postaji, baška po 385—387.50 Din, sremska in slavonska 375—377.50 Din. Moka 30 g, franko vagon Ljubljana, 525—530 Din. Koruza baška v Ljubljani 287.50 Din, činkvantin 297.50 Din. — Tudi lesno tržišče je bilo bolj mirno. Plačevalo se je blago v vagonskih dobavah postavljeno na mejo za kubični meter po tehle cenah: Trami merkantilni, vagon Sušak, 300—310 Din, bukovi hlodi na nakladalni postaji I. 240 Din, II. 200 Din, bukovi plohi parjeni ostrorobi na nakladalni postaji 950 Din, morali na nakl. postaji 420 Din, remeljni smreka-jelka ostrorobi monte na meji 530 Din, deske smreka-jelka konične monte Iko vagon meja 485 Din.

g Ljubljanski trg. Ljubljansko tržišče je v zadnji dobi manj živahno, ker je začelo primanjkovati blaga. Posebno malo krompirja se dovaža na trg in to većinoma z Gorenjske. Cena mu je na drobno po 1.50 Din, v vrečah po 1.25 Din; na debelo pa po 1 dinar. Najvažnejši kupec je sedaj Vojvodina, ki si pri nas nabavlja dovolj krompirja. — Mleko je navadno po 2.50—3 Din, dobi se pa tudi že po 2 Din liter, ker ga mlekarice iz okolice skušajo na vsak način oddati. — Masla je veliko na trgu in sicer ne samo iz mlekarn, ampak tudi od kmetov, ki sami posnemajo in prodajajo maslo večkrat za vsako ceno, celo po 20 Din za kg. Povprečna prodajna cena na debelo za kmečko maslo je 27.50 Din za kg, za čajno maslo iz mlekarn 35—45 Din za kg. — Jajca so se pocenila in stanejo po 1—1.25 Din komad. — Mast se je podražila in stane 26—28 Din kg. — Sira je v sirarnah polno, da ne vedo kam z njim. Trgovci v mestih ga pa prodajajo na drobno še vedno po 40 Din kg, sirarnam ga pa ne marajo dražje plačati nego po 22—24 Din. Manjka pač osrednja prodajalna sirarn, ki bi uravnavala cene.

g Tržišče z jajci. Cene jajcem so v naši državi še vedno previsoke, da bi jih bilo mogoče drugam uvažati. Zato ne moremo konkurirati na inozemskih tržiščih. Za naše blago se v Švici plača 160—180 švicarskih frankov za zaboj od 1440 komadov (1 komad po 1.22—1.37 Din), v Italiji 600—700 lir (1.25—1.46 Din) in v Nemčiji okrog 140 mark (1.40 Din).

g Hmeljsko tržišče. V Žatecu je promet precej živahen. Povpraševanje je bilo predvsem za dober srednji in prvovrsten hmelj raznega izvora. Kupljenih je bilo v zadnjem tednu v Žatecu samem in na deželi 500 stotov žateškega, 200 stotov ostilega češkoslovaškega in 400 stotov tranzitnega hmelja predvsem za inozemski (nemški) račun. Cene so se za malenkost izboljšale, zlasti za izbrano blago. Prvovrstno blago stane

2000—2100 Kč za 50 kg (67.50—70.90 Din za 1 kg), dobro srednje blago 1900—1950 Kč (54.10—55.80 Din), slabše srednje blago po 1850 Kč (52.40 Din). Nekaj partij izbrana blaga je doseglo izjemne cene do 76 Din. V tranzitnem hmelju se je trgovalo boljše jugoslovansko blago, in sicer baški hmelj po 900—1000 Kč (30.40—37.10 Din za kg), savinjski pa po 1200—1250 Kč (40.50—42.50 Din). — Nürnberško tržišče je bilo bolj slabo in se je prodalo le 150 bal. Povpraševanje je samo po boljšem domačem in jugoslovanskem hmelju. Ta se je plačeval po 50—160 mark tranzit za 50 kg (13.60—41.40 Din za kg). Prvovrstni hallertauski hmelj notira 240—300 mark (65.20—81.50 Din za kg).

g Lesni trg. Povpraševanje po trdem lesu na jugoslovanskem trgu je živahnejše in so se cene nekoliko okrepile. V zadnjem času je bilo izvoženega mnogo okroglega lesa, posebno hrastovine, kar bo sčasoma slabo vplivalo na našo lesno industrijo. Zanimanje za gozdne licitacije je še vedno izredno veliko. Na tržišču mehkega lesa ni še prišlo do zboljšanja cen, nasprotno so te še nekoliko popustile. Na italijanskem tržišču je opaziti izrazito smer po naraščanju cen. Povpraševanje po gradbenem lesu je živahnejše ter je pričakovati, da se bo s pričetkom gradbene sezije še povečalo. — Izvoz našega lesa v Madjarsko se je pretoklo leto znatno dvignil, kar je deloma pripisati visokemu stanju romunskega leja. Glede na slab trgovinski promet z Madjarsko predstavlja naš izvoz lesa več kakor eno tretjino skupnega izvoza v to državo. Po naši statistiki smo v prvih 9 mesecih pr. l. izvozili v Madjarsko 2,425,000 stotov lesa napram 1,359,000 stotov v istem razdobju 1926. leta.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani 15. t. m. Na ta sejem je bilo prignanih 267 konj, 78 volov, 41 krav, 9 telet in 60 prašičkov za rejo. Prodanih je bilo 53 konj, 48 volov, 25 krav, 8 telet in 50 prašičkov za rejo. Pri srednježivahnem prometu so ostale cene v glavnem nespremenjene. Za 1 kg žive teže se je plačevalo: Voli prvovrstni 8.50 Din, drugovrstni 7.50 Din, vprežni 6.75 Din, krave debele 5—6 Din, krave klobasrice 3—4 Din, teleta 10—11 Din. Ker je bil ta sejem drugi v mesecu, je bil le srednje obiskan in dogon bolj slab.

g Mariborski prašičji sejem 17. t. m. Tega dne je bilo prignanih 99 prašičev in 1 koza; prodanih pa je bilo 72 prašičev. Cene so bile te-le: mladi prašički 5—6 tednov stari komad po 125 Din, 7—9 tednov stari 280—300 Din, 3—4 mesece stari 380—450 Din, 5—7 mesecev 450—550 Din, 8—10 mesecev stari 580—650 Din, 1 leto stari 1000—1200 Din. Za kg žive teže se je plačevalo 10—12.50 Din, mrtve teže 16—17 Din.

g Cene sirovim kožam na mariborskem trgu. Na mariborskem trgu so bile pretekli teden naslednje cene: Goveje kože 19—22 Din za 1 kg, telečje 25—30 Din, svinjske 19—20 Din kg, konjske kože 150—200 Din komad. — S tem je cena kož dosegla svetovno pariteto in izgleda, da bo šle višje.

g Dunaj porabil jugoslovanske živine in mesa: Leta 1926. je bila na Dunaj uvožena iz Jugoslavije 3601 tona mesa, iz Madjarske 2012 ton, iz Romunije 6676 ton in iz Poljske 16.502 toni. Leta 1927. pa je Jugoslavija uvozila 1178 ton, Madjarska 231 ton, Romunija 3538 in Poljska 1487 ton. Na dunajski trg z živino je Jugoslavija uvozila lani (v oklepajih podatki za l. 1926.): govedi 42.188 (24.219), prašičev 209.477 (186.391), od teh špeharjev 162.177 (122.132), mesnatih 47.300 (28.057).

g Zborovanje živinorejcev priredi živinorejski odsek okrajne blagajne za kamniški sodni okraj dne 26. februarja t. l. ob pol 10 v prostorih Kamniškega doma v Kamniku. K obilni udeležbi vabimo vse zavedne živinorejce.

Zadružne vesti.

g Zborovanje mlekarških zadrug. V nedeljo 12. t. m. se je vršilo v Ljubljani v hotelu Union zborovanje vseh mlekarških zadrug včlanjenih pri Zadružni zvezi. Na tem setanku se je predvsem razpravljalo o krizi mlekarstva. Zaradi nastale nadprodukcije so cene mlečnim izdelkom, zlasti siru že toliko padle, da prodajajo danes sirarne sir po svoji lastni produkcijski ceni. Sklenilo se je, da naj vodi trgovino z mlečnimi izdelki le centrala, ki bi poskrbela za izvoz mlečnih izdelkov, doma v tuzemstvu pa vzdržala cene na primerni višini. Zastopniki mlekarških zadrug so naprosili in naročili vodstvu Osrednjih mlekarn v Ljubljani, da izdela načrt za skupno prodajo vse mlečne produkcije.

g Sirarski posvet na Jesenicah. Kmetijska družba je sklicala v nedeljo 19. t. m. na Jesenice setanek, ki se naj posvetuje o korakih, ki bi jih bilo ukreniti, da se omeji predvsem današnja kriza v prodaji sira. Zborovanje je ob pol 11 otvoril družbeni ravnatelj inž. Lah, ki je pozdravil vse navzoče zastopnike oblasti in sirarskih zadrug. G. inž. Šabec, ravnatelj mlekarske šole v Škofji Loki, je obravnaval vzroke o današnji krizi, gg. ravnatelja Obersne in Trček o centralizaciji sirne trgovine v lastni režiji in otvoritev trgovske poslovalnice v Ljubljani, g. Mencinger pa o ustanovitvi osrednje sirne kleti za Bohinj v Bohinjski Bistrici. Po triurni obravnavi so se sklenile resolucije, ki pozivljajo mlekarske organizacije, da se v obrambo svojih gospodarskih interesov tesno združijo v skupno osrednjo organizacijo. Druga resolucija sklene ustanovitev osrednje poslovalnice v Ljubljani, ki naj v svojih rokah združi sirno trgovino vseh sirarskih in mlekarških organizacij v deželi. Tretja resolucija ugotovi potrebo po ustanovitvi moderno opremljene osrednje kleti v Bohinjski Bistrici za ves Bohinj. V četrti se pa nastopa proti krošnjarenju z mlekom in mlečnimi izdelki.

Razno.

g Strokovna razstava za gostilničarsko obrt, od 2. do 11. junija 1928. Uprava Ljubljanskega velesejma se je odločila, da svoje-mu letošnjemu velesejmu od 2. do 11. junija priključi še posebno strokovno razstavo za gostilničarsko, hotelsko in kavarniško obrt.

Namen te razstave je, da pokaže prizadetim, kako naj izboljšajo svoje obrate, da bodo v vsem ustrezali zahtevam gostov, tako domačih, kakor tudi bolj razvijenih tujcih. Tujski promet v naši državi vedno bolj narašča, vendar samo krasote naših dežel tujcem niso dovolj, oni hočejo tudi udobja in prvovrstne postrežbe, kar vse jim pri nas še ne vidi v toliki meri kot v drugih državah in na kar so oni navajeni. Zato je korist te prireditve na dlani. Razstava bo nudila najmodernejše na tem polju, nove strokovne izume Avstrije, Češkoslovaške, Nemčije in ostalih držav. Irozemstvo razstavi pretežno stvari, ki se pri nas ne izdelujejo. Kot razstavjalci pridejo torej v poštev tudi naše domače tvrdke, ki spadajo v eno ali drugo sledečih skupin: Kuhinje in oprema kuhinj; konserviranje živil; pohištvo; oprema točilnic; svetlobna tehnika; pralni in sušilni pripomočki, oprema za palnic in stranišč, samopreskrba z vodo, plinom, elektriko, naprave; vrtovi, igrišča, garaže; kletarstvo; organizacija strokovnega knjigovodstva in računanja; knjige tiskovine, plakati in slično.

g Uvoz Tomasove žindre otežkočen. Kakor znano je že nad leto dni pri nas v veljavi pravilnik o prometu z umetnimi

gnojili, glasom katerega se med drugim ne sme uvažati Tomasova žindra, ki nima najmanj 18 in pol odstotka fosforove kisline. Vsled te stroge odredbe je bilo zavrženih nekoliko vagonov tega gnojila iz nemških tvornic, ki so imele zato občutne zgube. Zaradi tega je sklenil kartel proizvajalcev Tomasove žindre v Nemčiji, da tako dolgo ne pošlje v Jugoslavijo blaga, dokler obstojajo ti predpisi. Tako so ostale naše gospodarske in kmetijske organizacije brez Tomasove žindre ravno ob času, ko kmetovalci to gnojilo najnujnejše rabijo. — Čudimo se, da ni mogoče dopovedati našim

merodajnim krogom v Belgradu, da s tako neumestnimi pravilniki, sestavljenimi brez sodelovanja gospodarskih krogov, naravnost ubijajo našo kmetijsko produkcijo in vpropaščajo kmetijstvo sploh. Vse delo, ki ga razvijajo kmetijske korporacije v oblastih, da bi zvišale pridelke, je brezuspešno, dokler jih na ta način ovirajo pri njih strokovnem delovanju.

En milijon dolarjev je zaslužil washingtonski odvetnik Hogan, ki je uspešno zagovarjal pred sodiščem petrolejskega magnata Dohenya.

**Zadnji dnevi
potekajo za
naročanje
knjig
Družbe
sv. Mohorja.
Naroči hitro!**

Kako se je pri nas izvedla agrarna reforma.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

1. Posestne reforme.

Ponovno sem že poudaril, da tare našega kmeta v prvi vrsti pomanjkanje zemlje, zakaj komaj dobra četrtina kmetov ima toliko posestva, da morejo na njih zadovoljivo gospodariti, dočim se velika večina ravno zaradi premajhnih posestev ne more z njih primerno preživljati. Prvo vprašanje, ki pri tem nastane, je torej, kako povečati posestveca naših malih kmetov?

Že spredaj smo poudarili, da je to izvedljivo le v majhni meri, zakaj Slovenija je naseljena tako gosto in njena površina je že tako izrabljena, da za to potrebne zemlje ni kje dobiti. Edino, kar prihaja tu v poštev, bi bila popolna odprava fidejkomisov in razdelitev še preostalih veleposestev med kmetiško ljudstvo (mnogi zahtevajo, da se veleposestva ohranijo in uvede na njih združeno obdelovanje, a tozadevni poizkusi se niso obnesli še nikjer). Ogromna večina veleposestev je bila razdeljena že ob pritiki zemljiške odveze po l. 1848. (razen v Prekmurju, ki je bilo pod Ogrsko in zato zemljiška odveza tam ni bila izvršena), vendar jih je tedaj ostalo še nekaj. Razen tega je pa v sredini druge polovice preteklega stoletja, ko je bil pri nas liberalizem na višku in je zašel kmet v največje stiske, prešlo precej zemlje zopet nazaj v roke veleposestnikov in drugih kapitalistov.

Na ta način smo prišli do tega, da je bilo ob prevratu na današnjem ozemlju Slovenije skupno 222 veleposestev v skupni izmeri 201.475-09 ha, a v nekaterih drugih pokrajinah, zlasti na Hrvaškem, v Vojvodini in v Bosni je bilo to stanje za kmetiško ljudstvo še mnogo nepovoljnije. Splošna zahteva ljudstva ob prevratu je zato bila, da se razdele veleposestva med zemlje potrebne kmete.

Plod te zahteve sta bila zakon o provizorični agrarni reformi z dne 25. februarja l. 1919. in uredba z dne 21. julija l. 1919. (l. 1920. in naslednjega leta so izšle potem še razne druge dopolnilne in izvršilne uredbe), ki določata, da se ukinejo vsi fevdalni odnošaji ter razdele vsa fidejkomisna veleposestva, dalje vsa ona, ki so v zakupu in ki so le deloma obdelana ter končno vsa ona, ki imajo določeni obseg (v Sloveniji ona, ki imajo nad 75 ha poljedelske zemlje ali pa nad 200 ha celokupne površine). Na ta način je prišla v Sloveniji pod agrarno reformo naslednja množina zemlje (po stanju iz l. 1927):

Ozemlje	Število veleposestev	Površina teh veleposestev v ha	Od te površine je v ha			Skupaj
			obdelane zemlje	pašnikov	gozdov	
Ljubljanska oblast	86	90.150-92	7.390-5009	2.798-8968	72.312-7633	7.678-7580
Mariborska oblast brez Prekmurje	125	90.628-49	12.265-0855	8.186-0308	64.488-3975	5.678-0754
Prekmurje	11	20.695-69	10.790-5883	1.113-9482	7.815-9125	975-2365
Skupaj	222	201.475-10	30.416-1747	12.099-7758	144.627-0733	14.332-0699

Ozemlje	domači zakupniki		prostovoljci		kolonisti		begunci		razdeljene zemlje	
	število uprav.	površina v ha	število uprav.	površina v ha	število uprav.	površina v ha	število uprav.	površina v ha	število	površina v ha
Ljubljanska oblast	3086	1.294-7394	—	—	—	—	—	—	3086	1.294-7394
Mariborska oblast brez Prekmurje	6447	5.584-8887	—	—	—	—	—	—	6447	5.584-8887
Prekmurje	11.231	8.296-5131	4	19-5664	115	514-6802	73	380-0144	11.413	9.210-7741
Skupaj	20.764	15.196-1412	4	19-5664	115	514-6802	73	380-0144	20.956	16-070-4022

V zmislu navedenega zakona in raznih dodatnih odredb je bila od te od zemlje dodeljena naslednja površina in naslednjemu številu upravičencev po stanju iz l. 1927.:

Kakor posnemamo iz zgorajšnjih dveh pregledov, imamo torej pri nas 42.516 ha veleposesniške poljedelske zemlje (obdelane zemlje in pašnikov). V zmislu začasnega zakona o agrarni reformi bi je smeli obdržati veleposesniki skupno 16.650 ha, dočim bi je morali dobiti kmetje in drugi upravičenci že sedaj 25.866 ha, kar se pa ni zgodilo. Kakor nam kažejo zgorajšnji podatki, je bilo doslej razdeljene komaj 16.070 ha, a veleposesniki je imajo še vedno celih 9.796 ha več nego jim je po zakonu pritiče. Tako je s poljedelsko površino, gozdi se pa sploh doslej še niso razdeljevali, temveč upravlja one površine, ki spadajo pod agrarno reformo, država sama.